

SAMORZĄD TERYTORIALNY w PIGUŁCE

System samorządu w Polsce

Województwo

- **GLÓWNA MISJA:** planowanie i wspieranie rozwoju regionu m.in. poprzez wykorzystanie funduszy europejskich
- **ORGANY:** sejmik województwa (wybieralny), zarząd województwa z marszałkiem na czele

Powiat

- **GLÓWNA MISJA:** zapewnienie usług publicznych, których skala przekracza możliwości gminy, np. ochrona zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, bezpieczeństwo publiczne
- **ORGANY:** rada powiatu (wybieralna), zarząd powiatu ze starostą na czele

Gmina

- **GLÓWNA MISJA:** zapewnienie podstawowych usług publicznych - samorząd "pierwszego kontaktu"
- **ORGANY:** rada gminy i wójt, burmistrz, prezydent miasta (organy wybieralne)

Na czym polega misja gminy?

Gmina odpowiada za wszystkie sprawy o zasięgu lokalnym, które - zgodnie z założeniami ustawy - mogą się przysłużyć „zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty”. Nawet jeśli prawo wyraźnie nie nakazuje gminom podejmowania określonych działań czy rozwiązywania konkretnych problemów, władze gminy nie mogą tego traktować jako wymówki dla swojej bierności. W każdym działaniu najważniejsze się pamiętać o zaspokajaniu konkretnych potrzeb danej wspólnoty.

Na czym polega misja powiatu?

Powiat został utworzony, aby zarządzać usługami publicznymi, z którymi nie poradziłyby sobie gminy, szczególnie mniejsze. Dlatego też powiat ponosi odpowiedzialność za zarządzanie szpitalami, prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych czy urzędów pracy.

Na czym polega misja województwa?

Najważniejszym zadaniem województwa jest wspieranie rozwoju całego regionu. W tym celu sejmik przyjmuje strategię opisującą plany rozwoju województwa. Jego znaczenie jest ogromne, bo na realizację przekazywane są fundusze europejskie. W latach 2014-2020 samorządy województw rozdzielały prawie 60 procent wszystkich przypadających Polsce środków z funduszy UE. Będą mogły się o nie starać zarówno gminy, jak powiaty i podmioty prywatne.

Jednostki pomocnicze - dlaczego są tak ważne?

Szczególną rolę pełnią jednostki pomocnicze gmin, sołectwa tworzone na obszarach wiejskich, a w miastach dzielnice czy osiedla. Ich powoływanie nie jest obowiązkowe, a decyzja o ich tworzeniu należy do rady gminy. To, czym zajmują się jednostki pomocnicze, zapisane jest w statucie gminy (jedynym wyjątkiem są dzielnice Warszawy, gdzie o istnieniu i zadaniach jednostek pomocniczych przesądza ustawa o ustroju m.st. Warszawy). Mimo braku twardego umocowania ustawowego, rola jednostek pomocniczych jest coraz większa. Mogą one realizować wiele zadań samorządu oraz współdecydować o wydatkowaniu części środków z budżetu gminy.

Mamy obecnie ponad 40 tysięcy sołectw, mniej popularne jest tworzenie jednostek pomocniczych w miastach.

W sołectwach organem uchwałodawczym jest zebranie wiejskie, a wykonawczym - sołtys.

W przypadku osiedli organem uchwałodawczym jest zebranie mieszkańców osiedla lub rada osiedla, zaś organem wykonawczym - zarząd osiedla. W dzielnicach działa rada i zarząd dzielnicy.

Po co nam samorzady? Obszary zadań

USŁUGI KOMUNALNE

Jakie są zadania gminy?

Czy nieruchomości na terenie gminy są podłączone do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, czy autobusy komunikacji miejskiej są nowoczesne, dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych i jeżdżą zgodnie z rozkładem, czy osoby o najniższych dochodach mają szansę na uzyskanie mieszkania komunalnego, czy śmieci są wywożone regularnie i poddawane recyklingowi, a nie umieszczane wyłącznie na wysypiskach śmieci, czy drogi i chodniki są na bieżąco remontowane itd. Za te wszystkie sprawy odpowiadają władze gminy. To na nich ciąży obowiązek zapewnienia usług komunalnych: dostarczenie wody, ciepła, zorganizowanie transportu publicznego, odbioru odpadów, utrzymania dróg gminnych, parków, skwerów i obiektów rekreacyjnych.

Z czego są finansowane usługi komunalne?

Gmina zarządza przedsiębiorstwami zajmującymi się zapewnieniem usług komunalnych. Organizuje także przetargi, w których wyłania się prywatne firmy, zajmujące się np. odbieraniem odpadów od mieszkańców czy remontami lokalnych dróg. Jakość usług komunalnych zależy oczywiście od pieniędzy. Wielkość budżetu gminy zależy przede wszystkim od tego, jak zamożni są jej mieszkańcy, jak rozwinięta jest jej gospodarka (na konto gminy wpływa bowiem prawie 40 procent dochodów pozyskiwanych z PIT i blisko 7 procent dochodów z CIT). Im więcej jest w gminie dobrze sytuowanych podatników, tym większe są możliwości zapewnienia wysokiej jakości usług. Jednak przy ograniczonych zasobach dobre zarządzanie i aktywność władz w poszukiwaniu dotacji z zewnątrz może gwarantować mieszkańcom usługi na przyzwoitym poziomie.

Dotacje na inwestycje ze środków europejskich i budżetu państwa

W ostatnich latach wiele gmin przeżyło prawdziwy „boom” inwestycyjny, związany z dopływem środków unijnych, przeznaczonych na rozbudowę infrastruktury. Dzięki temu w wielu gminach zbudowano oczyszczalnie ścieków, przyłączono domy czy całe osiedla do sieci wodno-kanalizacyjnej czy wyremontowano drogi i obiekty użyteczności publicznej. Czasami gminy mogą też starać się o specjalne dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie określonych inwestycji. Przykładem jest program modernizacji lokalnych dróg czy program budowy boisk. W obu przypadkach gmina dzieli się z państwem kosztami realizacji inwestycji.

EDUKACJA**Odpowiedzialność gminy i powiatu**

Gmina odpowiada za prowadzenie żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych oraz gimnazjów, a powiat za szkoły ponadgimnazjalne (licea, technika, szkoły zawodowe). Władze samorządowe powołują i odwołują dyrektorów szkół oraz finansują rozbudowę czy remonty tych placówek. Przekazują także szkołom środki na bieżące funkcjonowanie według zasady „pieniądz podąża za uczniem”: to znaczy, że szkoła otrzymuje określoną kwotę na każdego ucznia, który uczęszcza do danej placówki. Środki na ten cel stanowią największą pozycję w budżecie gmin. Samorządy nie byłyby w stanie pokryć kosztów utrzymania szkół z własnych środków, dlatego około połowy ich wydatków na ten cel pochodzi z subwencji oświatowej z budżetu państwa.

Skutki problemów finansowych i niżu demograficznego?

Niż demograficzny i niewystarczające subwencje powodują jednak, że samorzady z coraz większym trudem radzą sobie z utrzymaniem szkół. W ciągu ostatnich pięciu lat gminy zlikwidowały blisko tysiąc szkół (wymaga to jedynie uchwały rady gminy oraz poinformowania rodziców o zamiarze likwidacji szkoły). Około 500 najmniejszych szkół (do 70 uczniów) przekazano do prowadzenia podmiotom prywatnym. Rośnie także liczba uczniów w klasach. Między rządem, samorządem i nauczycielami toczy się nieustanny spór o to, kto i w jakim zakresie powinien ponosić koszty utrzymania szkół. W takiej sytuacji istotna staje się społeczna kontrola nad zarządzaniem szkołami.

Współpraca między powiatem i gminą

Chodzi o zapewnienie uczniom z gminnych gimnazjów spójnej oferty kształcenia. Należy zadbać, aby uczniowie mieli np. możliwość kontynuowania nauki wybranego języka obcego.

OCHRONA ZDROWIA

Podział zadań między gminę i powiat

Ochrona zdrowia to zadanie zarówno gminy, jak i powiatu. Do obowiązków powiatu należy przede wszystkim zapewnienie mieszkańcom opieki szpitalnej. Rola gmin jest większa jeśli chodzi w podstawową opiekę zdrowotną (zapewnienie dostępu do lekarzy rodzinnych).

Problemy systemu ochrony zdrowia

Dla wielu powiatów wielkim problemem jest zadłużenie szpitali. Od niedawna samorzady mogą jednak przekształcać szpitale (działające jako samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej) w spółki kapitałowe (z ograniczoną odpowiedzialnością czy akcyjne), a nawet sprzedawać udziały w tych spółkach prywatnym inwestorom. Z jednej strony, dzięki komercjalizacji (przekształceniu w spółki) pojawiła się szansa na sprawniejsze zarządzanie szpitalami. Z drugiej jednak, prywatyzowanie szpitali grozi pozbawieniem mieszkańców niektórych świadczeń, które nie będą przynosiły wystarczających dochodów. W efekcie potrzebne jest wzmocnienie społecznej kontroli nad przekształceniami w samorządowej służbie zdrowia i zapewnienie, że poszukiwanie przez władze powiatowe oszczędności nie odbije się na bezpieczeństwie pacjentów.

Rola samorządu w profilaktyce zdrowotnej

Gminy realizują gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Prowadzą w ich ramach punkty konsultacyjne i ośrodki terapii uzależnień, kierują osoby uzależnione na badania, prowadzą zajęcia w szkołach. Wydają także zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Z opłat pobieranych przy tej okazji tworzony jest specjalny fundusz (tzw. „korkowe” czy „kapslowe”), który ma służyć finansowaniu profilaktyki antyalkoholowej. Niestety, często podczas kontroli wydatkowania funduszu „korkowego” ujawnia się wiele nieprawidłowości.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE I OCHRONA ŚRODOWISKA

Odpowiedzialność gminy za planowanie przestrzenne

Najważniejszym dokumentem uchwalanym przez rady gmin jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Określa on warunki zabudowy i zagospodarowania nieruchomości położonych na terenie gminy, również prywatnych. Uwzględnia także inwestycje celu publicznego, np. drogi czy obiekty infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej itp. Przygotowanie planów miejscowych jest czasochłonne i kosztowne. Wymaga też zarezerwowania sporych kwot na odszkodowania dla właścicieli tych nieruchomości, dla których przewidziano np. ograniczenia zabudowy. W roku 2012 pokrycie kraju planami wynosiło zaledwie 27 procent. Tam, gdzie planu nie ma, decyzje o warunkach zabudowy wydawane są przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

Skutki braku planów miejscowych

Brak planów miejscowych to nie tylko przyczyna chaosu przestrzennego i estetycznego, szczególnie w miastach. Utrudnia to także zrównoważony rozwój, uwzględniający potrzebę ochrony środowiska i zapewnienia mieszkańcom odpowiedniej ilości miejsc wypoczynku, terenów zielonych czy obiektów rekreacyjnych. Stanowi także barierę rozwoju gospodarczego. Proces inwestycyjny jest krótszy i obciążony mniejszym ryzykiem tam, gdzie zasady zagospodarowania terenu określa plan miejscowy, a nie - często uznaniowa - decyzja urzędnika o warunkach zabudowy.

KULTURA

Prowadzenie instytucji kultury

Wspieranie kultury należy do zadań własnych samorządów wszystkich szczebli. Wywiązują się one z tego zadania głównie poprzez prowadzenie i finansowanie tzw. instytucji kultury, czyli muzeów, teatrów, domów kultury i bibliotek. Najwięcej instytucji kultury prowadzą gminy. Województwa odpowiadają za największe instytucje, np. opery czy filharmonie.

Bardzo ważną rolę w lokalnym życiu kulturalnym odgrywają organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie przewidują, że samorządy mogą powierzać organizacjom pozarządowym m.in. zadania publiczne w sferze kultury na podstawie umowy po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert. Wyłoniona w nim organizacja otrzymuje dotację, którą z reguły wykorzystuje się na finansowanie imprez kulturalnych, wystaw, warsztatów itd.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

Wspieranie prowadzenia biznesu i przeciwdziałanie bezrobociu Samorząd gminny i powiatowy ma ograniczony wpływ na warunki prowadzenia biznesu na swoim terenie. Władze lokalne mogą jednak przyczynić się do tworzenia przyjaznych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Powinny one dbać o dobre przygotowanie terenów inwestycji (połączenie z ważnymi węzłami komunikacyjnymi, przyłączenie do sieci wodociągowych czy energetycznych). Gmina może także przyznawać ulgi w podatkach lokalnych, np. w podatku od nieruchomości, aby zachęcić do inwestowania. Może także wykorzystywać lokale komunalne i wynajmować je na specjalnych warunkach przedsiębiorcom, zajmującym się szczególnie wartościową działalnością, zapewniającym miejsca pracy dużej grupie mieszkańców. Może zadbać o jakość obsługi przedsiębiorców w urzędzie gminy.

Samorząd powiatowy odpowiada za aktywną politykę przeciwdziałania bezrobociu. Zarządza powiatowymi urzędami pracy, których rolą jest organizowanie i finansowanie szkoleń, ułatwianie przekwalifikowania i stała współpraca z pracodawcami. Wojewódzkie urzędy pracy podległe samorządowi regionalnemu odpowiadają za badania rynku pracy, prowadzenie rejestru agencji pośrednictwa pracy czy łagodzenie skutków zwolnień grupowych.

BEZPIECZEŃSTWO

Ograniczona odpowiedzialność samorządu Zapewnienie bezpieczeństwa to domena służb takich, jak policja czy straż pożarna. Stanowią one część administracji rządowej, a zatem samorządy bezpośrednio nie wpływają na ich funkcjonowanie. Komendanci powiatowi czy wojewódzcy policji oraz straży nie są powoływani przez władze samorządowe. Samorządy mogą jednak wspierać działania policji czy innych służb poprzez zakupy sprzętu na ich potrzeby, dofinansowanie etatów dzielnicowych czy patroli, a także udostępnianie samorządowych lokali.

Samorządową służbą porządku i bezpieczeństwa publicznego są tzw. straże gminne/miejskie. Ich powołanie leży w gestii rad gmin. W ostatnich latach straże gminne kojarzą się przede wszystkim jako narzędzie reperowania budżetów gminnych wpływami z fotoradarów instalowanych przez te służby czy mandatów za parkowanie w miejscu niedozwolonym. Straże gminne mogą jednak odgrywać pozytywną rolę przy przeciwdziałaniu drobnym naruszeniom bezpieczeństwa i porządku publicznego, np. niszczeniu wspólnego mienia, graffiti czy zaśmiecaniu miast reklamami. Wiele samorządów finansuje także wspólne patrole policji i straży gminnej/miejskiej w newralgicznych punktach miast.

Główne problemy i wyzwania dla samorządów

PROBLEMY FINANSOWE

Wzrost zadłużenia i kryzys dochodów własnych samorządów

Kondycja finansowa polskich samorządów od lat systematycznie się pogarsza. Pojawiają się tutaj dwie tendencje: wzrost zadłużenia i spadek dochodów własnych, czyli środków pozyskiwanych z podatków i opłat lokalnych, a także udziałów w podatkach „centralnych” - dochodowym od osób fizycznych (PIT) i od osób prawnych (CIT). Wzrost zadłużenia to przede wszystkim efekt permanentnego deficytu w budżetach samorządów. Niewątpliwie czynnikiem zwiększającym zadłużenie w ostatnich latach jest konieczność zapewnienia wkładu własnego w projektach inwestycyjnych, realizowanych ze środków unijnych.

Załamanie dochodów własnych jest rezultatem bardzo ograniczonego władztwa podatkowego samorządów - innymi słowy, mogą one pobierać tylko podatki i inne daniny wyraźnie przewidziane w ustawie oraz według stawek określonych w ustawie, ewentualnie poddać pod referendum kwestię samoopodatkowania mieszkańców, co zdarza się bardzo rzadko. Ponadto, w ostatnich latach na sytuacji finansowej samorządów negatywnie odbiły się zmiany w PIT i CIT, np. zniesienie trzeciej, najwyższej stawki PIT, co spowodowało spadek wpływu z samorządowego udziału w tych podatkach.

Skutki kryzysu finansowego

Finansowe załamanie samorządów może stać się zarzewiem wielu problemów i rozwoju niekorzystnych tendencji. Po pierwsze, samorzady polegają coraz bardziej na transferach z budżetu centralnego w postaci subwencji i dotacji, co podważa ich samodzielność finansową i ogranicza możliwości prowadzenia własnej polityki rozwoju. Rosnące zadłużenie może także sprzyjać niekontrolowanej prywatyzacji, np. samorządowych szpitali czy szkół, tym bardziej że obowiązujące ustawodawstwo pozwala na to w coraz szerszym zakresie. Wydaje się, że władze centralne, nie reagując na pogarszającą się kondycję finansową samorządów, wręcz sugerują poszukiwanie wyjścia z sytuacji poprzez prywatyzację majątku komunalnego i kontraktowanie usług publicznych.

WIĘCEJ LOKALNEJ DEMOKRACJI

Marginalizacja rad jako efekt bezpośrednich wyborów wójtów Wprowadzenie w 2002 roku bezpośrednich wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast doprowadziło do wykształcenia grupy silnych lokalnych liderów i zwiększyło zainteresowanie mieszkańców wyborami samorządowymi. Z drugiej jednak strony, brak możliwości odwołania przez radę wójta, wybranego w głosowaniu powszechnym, spowodował ograniczenie funkcji kontrolnych rad gminy oraz ich wpływu na funkcjonowanie gminy. W wielu miejscach stały się one swoistymi komisjami skarg i zażaleń. Prowadzi to do zachwiania równowagi pomiędzy władzą wykonawczą a uchwałodawczą w gminie.

Spadek liczby kandydatów na wójtów Jednocześnie systematycznie spada liczba kandydatów na stanowisko wójta, burmistrza czy prezydenta miasta. Wystarczy powiedzieć, że w 2010 roku w około trzystu gminach w wyborach wystartował tylko jeden kandydat. W takiej sytuacji jakakolwiek rywalizacja o głosy mieszkańców wydaje się iluzoryczna. Trudno wskazać jedną przyczynę takiego stanu. Główny problem leży w silnej pozycji urzędujących wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Szczególnie w mniejszych gminach nie jest łatwo zbudować opozycję wobec wójta i uzyskać realne szanse w wyborczym starciu z nim.

[opracował dr Dawid Sześciło]

Kompetencje władz samorządowych w gminie

RADA GMINY Organ uchwałodawczy gminy	WÓJT, BURMISTRZ, PREZYDENT Organ wykonawczy gminy
<p>Zgodnie z art. 18 ustawy o samorządzie gminnym do kompetencji rady gminy należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">• uchwalanie statutu gminy,• ustalanie wynagrodzenia wójta,• określanie ogólnych kierunków działalności wójta,• uchwalanie budżetu gminy,• udzielanie absolutorium czyli stwierdzenie prawidłowości wykonania budżetu,• uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,• uchwalanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego• uchwalanie programów gospodarczych i dokumentów strategicznych gminy,• podejmowanie uchwał o tworzeniu jednostek pomocniczych, ustaleniu zakresu ich działania oraz zasad przekazywania im majątku gminnego oraz środków budżetowych na realizację zadań przypisanych im przez radę,• podejmowanie decyzji w sprawach podatków i opłat lokalnych, majątku gminnego i nieruchomości,• podejmowanie decyzji w sprawie emitowania obligacji, zaciągania pożyczek i kredytów,• podejmowanie decyzji w sprawach tworzenia, likwidacji, reorganizacji i wyposażania w majątek przedsiębiorstw i innych gminnych jednostek organizacyjnych,• ustalanie maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez wójta oraz określanie sumy, do której wójt może samodzielnie zaciągać zobowiązania.	<p>Zgodnie z art. 30 ustawy o samorządzie gminnym do kompetencji wójta należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">• wykonywanie uchwał rady gminy (jednak niewykonanie zaleceń rady nie daje podstawy do odwołania wójta),• przygotowywanie projektów uchwał rady gminy oraz określanie sposobu ich wykonywania,• gospodarowanie majątkiem gminy oraz wykonywanie budżetu gminnego,• zarządzanie gminnymi spółkami (wójt ma decydujący wpływ na obsadę ich władz oraz kontrolowanie ich pracy),• zatrudnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych (np. dyrektorów szkół, ośrodków zdrowia, ośrodków kultury, bibliotek),• kierowanie bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentowanie jej na zewnątrz (art. 31 ustawy o samorządzie gminnym),• wykonywanie zadań przy pomocy urzędu gminy, którego jest kierownikiem (art. 33 ustawy o samorządzie gminnym),• ustalanie regulaminu i zasad funkcjonowania urzędu gminy,• możliwość powierzenia prowadzenie określonych spraw zastępcy, którego wójt może zatrudnić, lub sekretarzowi gminy.

Relacje rada - wójt/prezydent/burmistrz

Funkcja kontrolna rady	<p>Zgodnie z art. 18a rada gminy kontroluje działalność wójta, gminnych jednostek organizacyjnych (np. szkoły, domy kultury, biblioteki, ośrodki pomocy społecznej, przedszkola) oraz jednostek pomocniczych gminy (sołectwa, osiedla, dzielnice).</p> <p>Rada gminy funkcję kontrolną sprawuje za pośrednictwem komisji rewizyjnej.</p> <p>W skład komisji rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów radnych, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje przewodniczącego i wiceprzewodniczących rady. Zasady i tryb działania komisji określa statut gminy.</p>
Absolutorium	<p>Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu gminy i występuje do rady gminy z wnioskiem o udzielenie lub nieudzielenie wójtowi absolutorium. Wniosek w sprawie absolutorium musi zostać zaopiniowany przez regionalną izbę obrachunkową.</p> <p>Nieudzielenie wójtowi absolutorium przez radę gminy jest równoznaczne z podjęciem inicjatywy w sprawie odwołania wójta w drodze referendum. Decyzję o przeprowadzeniu referendum rada gminy podejmuje nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podjęcia uchwały o nieudzieleniu wójtowi absolutorium; decyzja podejmowana jest bezwzględną większością głosów w głosowaniu imiennym.</p> <p>Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez radę w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza jednak uprawnień kontrolnych innych komisji, powoływanych przez radę gminy. Pozostałe komisje w ramach swojej działalności mogą również kontrolować działalność wójta.</p> <p>Mimo że rada gminy pełni funkcję kontrolną wobec wójta, nie posiada uprawnień do wzywania go do określonego zachowania, tym bardziej więc do karania go za zaniechanie lub podjęcie określonych działań.</p>
Tworzenie projektu budżetu	<p>Dla funkcjonowania gminy kluczowy jest jej budżet, czyli roczny plan finansowy. Wyłączne kompetencje do przygotowania projektu budżetu ma wójt, co oznacza, że tylko od niego zależy kształt projektowanego budżetu. Wyjątkiem są przedsięwzięcia zgłaszane w ramach funduszu sołectkiego.</p>

- Uchwalanie budżetu** Budżet uchwalany jest przez radę, która może dokonać zmian w projekcie przedłożonym przez wójta o tyle, o ile zmiany te nie zwiększą deficytu budżetowego (np. poprzez zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków gminy). W trakcie prac rady gminy nad uchwaleniem budżetu wójt może zgłaszać autopoprawki do budżetu.
- Zmiany w budżecie** W uchwalonym przez radę budżecie mogą być wprowadzane zmiany. Z inicjatywą zmian w budżecie może występować wyłącznie wójt. Bez formalnego wniosku wójta rada nie może wprowadzić zmian w budżecie
- Radni** Kontakty mieszkańców z radnymi reguluje art. 23 ustawy o samorządzie gminnym, który zobowiązuje radnych do kierowania się dobrem wspólnoty samorządowej gminy oraz utrzymywania stałej więzi z mieszkańcami oraz ich organizacjami. Radny zobowiązany jest do przyjmowania zgłaszanych przez mieszkańców gminy postulatów i przedstawiania ich do rozpatrzenia przez organy gminy, nie jest jednak związany instrukcjami swych wyborców.
- Postulatów nie trzeba zgłaszać radnym wybranym z naszego okręgu wyborczego, można je zgłaszać dowolnemu radnemu. Radni bowiem reprezentują mieszkańców całej gminy, a nie tylko tych ze swojego okręgu wyborczego.

Gmina w relacjach z powiatem i województwem

Poszczególne jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa) są od siebie niezależne. Nie występuje pomiędzy nimi zwierzchność, a jedynie uzupełnianie oraz partnerstwo w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Należy jednak pamiętać, że gmina może występować do powiatu i województwa o realizację konkretnych zadań, które należą do kompetencji tych samorządów, a które zdaniem samorządu gminnego nie są realizowane lub realizowane są w stopniu niewystarczającym do zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Dotyczy to np. dróg powiatowych, wojewódzkich. Gmina może wystąpić do powiatu z wnioskiem o naprawę lub budowę drogi czy chodnika, przystanku na drodze powiatowej na koszt gminy lub z wnioskiem o częściowe pokrycie kosztów takiego przedsięwzięcia. Gmina natomiast nie może swych kompetencji przekazywać samorządom wyższego szczebla. Niedopuszczalna jest sytuacja, gdy gmina zrzuca się na rzecz np. powiatu prowadzenia szkoły podstawowej czy innego zadania będącego w kompetencjach gminy.

[opracował Dariusz Kraszewski]

Akcja Masz Głos, Masz Wybór

Akcja Masz Głos, Masz Wybór to ogólnopolska akcja angażująca obywateli i władze do dialogu i współpracy na poziomie samorządowym. Jej celem jest zwiększenie zainteresowania mieszkańców udziałem w życiu publicznym oraz poczucia współodpowiedzialności wyborców i wybranych za decyzje podjęte w dniu głosowania.

Jeśli chcecie brać czynny udział w życiu swojej lokalnej społeczności - zmieniać je, ulepszać, współdecydować - wejdźcie na: www.maszglos.pl i dołączcie do akcji.

Przebieg akcji możecie też śledzić na Facebooku:
www.facebook.com/maszglos

Kontakt Fundacja im. Stefana Batorego
ul. Sapieżyńska 10a 00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 62 fax: 22 536 02 20
maszglos@batory.org.pl

www.maszglos.pl

**Macie wpływ na to, co dzieje się w Waszej gminie,
możecie działać skutecznie!**